

HISTORIENS VINGSLAG

Red. Arne Johansson Kerstin Åhström

I boken Norrländskt arbetsliv under 1700-talet har länsman i Lidens socken Abraham Halbom år 1764 beskrivit allmogens årliga arbeten. Det var landshövding Per Abraham Örnsköld (1762 – 69) som var initiativtagare och gällde hela Västernorrlands län som vid den tidpunkten även omfattade Jämtland med Sundsvall som residensstad.

I textens inledning framgår hur viktigt det var att betyga sin underdanighet gentemot myndighetspersoner. Att komma i onåd hos landshövdingen var en stor olycka och i allmänhet bestraffades vederbörande på något sätt.

Vidar Viksten

Ordförklaring:

backachtig = backig, **badstufwan** = torkhus, **biälckhygge** = huggning av bjälkar, **bräck** = redskap för att krossa lin och hampstjälkar, **kassning** = risbränning, **nyristning** = plöjning, **rödning** = röjning, **skaf** = avskalad bark, **watuhammar** = vattendriven inrättning där lin bråkas, **öckande** = öckande.

Lidens socken

Länsman Abraham Halbom

Till aldra ödmiukaste följe af Högwällborne Herr Landshöfdingens höga ordres i nästleden Februari månad, huru allmogen sysselsätter sig i warje wecka, åhr följande berättelse derom opgifwen och sanfärdig befunnen nembl.

1:o De 3 första weckorne i *Januari* månad användes merendels til at göra träkiärel och kiörredskap, den 4:de weckan i berörde

månadt, användes tillicka med den första weckan i *Februari* månad at anskaffa wed til den återstående tiden af winteren, som och at hacka granris til giöds lens öckande. Då begynnes med bråde kiörsel, för en del från egne sägar, samt en del från Liungå sägwerck. Sedan denne förrättning blifwit til ända brackt, begynnes med biälckhygge och des framförande, som då räcker til medio *April*, då de andre 2:ne weckor i berörde månad användes at tilskaffa giärs sel och stör til stängsel, som och wed til badstufwan och til hussets behof öfwer sommaren.

2. Nämde man Olof Olson i Ässen och des granne Olof Nilson har tilsamman förskaffat sig tröskwagn af guttit tackjern til sädens uttröskande, Nils Olofs äncka i samma by har och anskaffat sig en på samma sätt.

3. Om wären i *Maj* opkiöres trädesäckerren med plog, som kan påstå för en 12 målts bonde iblandt 7 och iblant 8 dagar, i denne sockens steenige och backachtige åckrars belägenhet, som då måtte sedan kiöras med harfwa 3 gånger, til des han då finnes nödigt kiöras med ahl, hwar med han sedan om sommaren måste kiöras 4 gånger med ahl, och mellan hwar ahlning måtte kiöras med harfwa 2 gånger, och iblant 3 gånger, hwilcket alt måtte skiöttas under både slätter- och skiördeandstiderna.

4. Säden skiäres allenast med handskiära.

5. Lin och hamp, som härtils wuxit här i socknen, är upredt med bräck och handraga, men ingen watuhammar åhr här inrättadt;

Af föregående 3:ie punckten kan ses, hwad tid som åhrfordres til trädesäckerrens kiöring första gången med plog, den öfrige tiden af

Maj månaden beräknas till sådningstid och slåtränsning och stängsel.

De 2:ne första veckorna i *Juni* användes till rödning och efter nådigt tillstånd med kassning, den 3:ie veckan i berörde månadt användes till skaf- och löfteckt, då den 4:de veckan i berörde månadt med *Jullij*, och 2:ne veckor i *Augusti* användes till höbergning, samt hamppa och lins upbärgande. De 2:ne återstående veckor i *Augusti*, samt 2:ne första veckorna i *September* användes till sädens uppskiärande och inbergning. De andre 2:ne veckor i berörde månadt användes då sista gången till trädesäckrens kiöring, och när så medhinnes till någon löfteckt. De 2:ne första veckorna i *October* användes till rågens upbärgning och till nyristningars uptagande, i de andre 2:ne veckorna ränses dicken, samt af nyijo uptages. Uttij *November* ihoplägges wed af löfteckt och annan wed, samt hugges timber, när det så behöfwes till husbyggnadt. I *December* månadt intill juhl hemskaffes och hugges wed, som då skal räcka till den förr nämde tiden i *Januari* påföljande.

6:te Enär någon här sår råg, som wäl icke hitills mycket bruckats, sås på öppen åcker hälften emot korn.

7. Med sädens uttröskning har härstädes hitills eij annorlunda warit bruckeligt än den tröskes efter hand, som födan i hushället af säden ähr nödig, och halmmen för boskappens föda. Qwinfolcks syslor hafwer efter härstädes bruck hitills förrättade blifwit på följande sät, nembl.

Uttij *Januari*, *Februari*, *Marti* och *April* månader, emellan det de skiöt boskappen och matlagning i hushällen, och till hielpt med manfolcken tröska säden, när det behöfvs, som förr sacht ähr; emellan desse syslor spinnes till den wäfnadt som till slitning som i hwart hushöld nödig ähr. I *Maj* wäfwes samma spånadt, som och i början af *Junni*, tils andetiden infaller med löf- och skaftächt samt slott- och skiördanderne, hwarmed de äro manfolcken behielpellig, samt med lin och hamppans upbärgande. Sedan idcka de löfteckt, tills lin och hamppa blifwer wattnadt, då de ständigt arbetar på des opredande, tils det blifwer ändat; då de åter begyner at spinna af desse sortter som och af uhll, emellan det de förrätter de syslor, som förut anfört ähr.

Sälunda wara upgifwit och af mig nogsamt bekant, at sälunda med syslorne i denne socken hittills wara föreluppit, intyges Liden d. 31 *Marti* 1764.

Abr. Halbom

Kronoländsman i Liden s:n

GOD JUL o GOTT NYTT ÅR

Lidens
Hembygdsförening

Lidenvägen 51, 860 41 Liden, 0692 - 100 27

www.lidenshembygdsforening.com

Grundad 1956